

SNORRE STURLASON: Det kan vere artig å sjå at dei fleste truleg vil skjønne ein del av innhaldet i teksten på gammalnorsk, skriv Jens Haugan.

FOTO: SCANPIX

Språkåret og Håkon jarl

Håkon jarl eller Håkon Sigurdsson var eineherskar i Noreg ca. 970–995.

MENINGER

Jens Haugan

Håkon var Ladejarlen og dermed trønder. Mange hugsar kanskje den dramatiske måten Håkon jarl døydde på.

Han og trælen Tormod Kark gøynde seg for Olav Tryggvason i ein grisebinge under huset til den «kjære venninna» Tora i Melhus. Men det var Kark som tok livet av herren sin. Det enda med at begge fekk hovuda sine plasserte på nidstong på Munkholmen utanfor Trondheim.

Elles var det ikkje berre i Melhus Håkon jarl hadde ei elskarinne. Snorre kan fortelje at Håkon fór til Opplanda ein vinter og låg der med ei kvinne, og dei fekk ein son saman. Sonen Eirik blei fostra opp hos Torleiv Spake i Trøndelag.

«Spake» er det gammalnorske adjektivet «spakr», i bestemt form, og har tydinga «vis» eller «klok» i denne samanhengen. Han var kjend for å ha store kunnskapar om lov og rett.

Håkon jarl hadde også andre ærend i Opplanda, som Hedmark var ein del av. Snorre skreiv t.d. (her på normalisert gammalnorsk): «Þat var á einu hausti, at Håkon jarl fór til Upplanda; en er hann kom út á HeiðmQrk, þá kemr þar í móti honum Tryggvi konungr Ólafsson, ok GuðrQðr konungr Bjarnarson; þar kom

ok Dala-Guðbrandr. Þeir áttu stefnulag með sér ok sátu lengi á einmæli, en þat kom upp, at hverr þeirra skyldi vera vin annars; ok skiljast þeir síðan, fór hverr heim til síns ríkis.»

No i Språkåret kan det vere spesielt artig å sjå at dei fleste truleg vil skjønne ein del av innhaldet i denne tekstpassasjen – sjølv om det er gammalnorsk.

Omsett til moderne norsk står det: «Det var ein haust at Håkon jarl fór til Opplanda; og då han kom ut til Hedmark, då kjem der kong Tryggve Olavsson imot han og kong Gudrød Björnsson; der kom òg Dale-Gudbrand. Dei átte/hadde stevnelag med kvarandre og sat lenge i einmæle; og det kom opp at kvar av dei skulle vere ven til den andre; og dei skilst sidan (og) fór kvar heim til sitt rike».

Dette var då verkeleg eit hyggeleg og vennskapleg møte! Men det gjekk ikkje særleg bra med desse i ettertid – bortsett frå Dale-Gudbrand kanskje.

Det grammatiske systemet til gammalnorsk gjekk det heller ikkje så bra med. Det fekk hard medfart gjennom lydlege endringar og ikkje minst gjennom svar-tedauden, som gjorde at skriftkulturen fekk eit alvorleg slag for baugen.

I neste omgang kom språklege påverknader frå svensk, dansk og nedertysk. Men vi kjenner likevel igjen grunnstammen i det norske språket frå nesten tusen år tilbake i tid.

Gammalnorsk er ein del av den språklege arven og ein del av det språklege mangfaldet. Det kunne kanskje vere ein idé å lese litt Snorre i omsetjing i år – Språkåret 2013.

Grasrota, tro og

Jeg burde applaudere herrene Kvalbein og Helgestad som har angrepet min lille ytring jeg kalte: Elitens forakt for grasrota.

De virker opprørt over min påstand om at det store foreldre-flertallets ønsker om at deres barn skal oppdras i den kristne tro blir tilsidesatt av styresmak-tene.

Politikerne skjeler ikke til grasrotas ønske uttrykt ved dåpshandlingen. Det betyr ingenting for dem.

Human-Etisk Forbund, som både Kvalbein og Helgestad synes å sokne til, har siden starten i 1956 hatt som et viktig mål å få den kristne tro ut av skolen og det norske samfunnet.

De har lyktes over all måte med sitt prosjekt. Denne kampvilje mot kirkens innflytelse spesielt på de unge, må være motivert av at denne påvirkning er skadelig for barna.

At den kristne tro, når den langsomt slo rot, fikk avskaffet utsetting av nyfødte barn, at det ble slutt på å styrte gamle og vanføre utfor klipper, at det ble

slutt på ættehe

hvert fikk et fur

sen, trodde jeg i

var noe positivt

At Haugevekk

fungerende s

grunnskoleniv

mentert. Eiler

dersøkelse om

ge på 1800-

gudsfrykt var d

sak til at fyller

tilbake.

Dette veier t

ting i vektskåle

på at det er en

perverket og a

kjøreregler for

kost.

Fyren med pow
og minner for m
fra ungdomssko
sjølgod.

ER DET BEDRE MED BRU?

Jernbanen i tunn

Jeg har lagt merke til at det er sterke røster i byen som jobber for at jernbanen forbi Hamar må legges i tunnel under byen.

Har virkelig de samme røster tenkt over at alle som da passerer Hamar som togpassasjer vil få det inntrykket at Hamar, det er et langt svart hull under jordoverflaten?

Men der finnes heldigvis andre løsninger på problemet. Og jernbane, det er klingende klart at byen må ha.

Jeg har i en tidligere artikkel i HA vært inne på å legge jernbanesporet på bru fra Tjuvholmen til sånn cirka Sandbergvillaen på Domkirkeodden, tunnel under Odden, bru videre til Snekkerstua, videre med tunnel under Furuberget til Vikar, så følge den nåværende traseen til Jessnes stasjon.

Sist jeg skrev om denne ideen

TOG: Noen flotte under jordoverfla

fikk jeg noen hi
ikke var bare p
jeg leste i HA o
bygge en ny m
vekket til live ig
Den nye mjos
som et fyrtårn i
positive ordela
nok. Alle som h
havsvegen på M